

Herstelbeoordeling
Theologie en Religiewetenschappen

**Tilburg School of Catholic Theology,
Tilburg University**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q553

© 2015 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen van Tilburg University	4
Administratieve gegevens van de opleiding	4
Administratieve gegevens van de instelling	4
Samenstelling van het panel	4
Aanleiding en achtergrond	6
Werkwijze van het panel	5
Samenvattend oordeel van het panel	7
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling	9
Bijlagen	12
Bijlage 1: Curricula vitae van de panelleden	13
Bijlage 2: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten	14

Dit rapport is vastgesteld op 19 november 2015

Rapport over de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen van Tilburg University

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleiding

Masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen

Naam van de opleiding:	Theologie en Religiewetenschappen
CROHO-nummer:	60824
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Christianity and Society
Locatie(s):	Tilburg
Variant(en):	voltijd, deeltijd
Onderwijstaal:	Engels
Vervaldatum accreditatie:	29-06-2016

Het intern beraad van het visitatiepanel Herstelbeoordeling Theologie en Religiewetenschappen vond plaats op 12 oktober 2015.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Tilburg University
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Samenstelling van het panel

De NVAO heeft op 30 april 2015 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen van de Tilburg University beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Dirk Hutsebaut (voorzitter), emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de KU Leuven, België;
- Prof. dr. Hans-Georg Ziebertz, hoogleraar Religiepedagogiek aan de Universiteit van Würzburg;
- Prof. dr. Eibert Tigchelaar, hoogleraar Bijbelwetenschappen aan de KU Leuven, België.

Het panel werd ondersteund door dr. Kees-Jan van Klaveren, die optrad als secretaris.

De curricula vitae van de panelleden zijn opgenomen in Bijlage 1.

Aanleiding en achtergrond

De masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen (met als enige afstudeervariant Christianity and Society) van Tilburg University is in maart 2013 bezocht door een visitatiepanel dat in 2012 en 2013 29 opleidingen Theologie en Religiewetenschappen aan tien universiteiten beoordeelde. Op 24 september 2013 stelde het panel zijn definitieve rapport vast. Het panel heeft een van de standaarden uit het van toepassing zijnde beoordelingskader van de NVAO (het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling, d.d. 22 november 2011) als onvoldoende beoordeeld, namelijk standaard 3 (Toetsing en beoogde eindkwalificaties). De overige standaarden zijn als voldoende beoordeeld en vallen om die reden, conform de NVAO-richtlijn (Uitgangspunten bij de beoordeling van een opleiding in een herstelperiode, november 2014), buiten deze herbeoordeling.

Het panel baseerde de onvoldoende op standaard 3 op problemen met betrekking tot methodologie van de afstudeerscripties (theses) van de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen. In deze scripties trof het panel sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden en technieken aan die niet in de masteropleiding worden onderwezen en die ook niet werden getoetst.

In november 2013 heeft de opleiding het panel naar aanleiding van dit oordeel een herstelplan gestuurd waarin zij rapporteerde over de acties die zij al ondernomen had en nog van plan was te ondernemen. Het panel heeft in zijn brief van 2 december 2013 gereageerd op dit document en de NVAO aanbevolen de opleiding de kans te geven het verbeterplan uit te voeren. Op basis van paneladvies en herstelplan meende de NVAO dat de opleiding voldoende aannemelijk had gemaakt binnen twee jaar alsnog aan het kader te voldoen. Op 30 juni 2014 heeft de NVAO daarom besloten de opleiding een herstelperiode toe te kennen en de accreditatie van de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen te verlengen tot en met 29 juni 2016.

Het herstelplan van de opleiding hield een aanpassing in van de thesisregeling. Daarin zou worden vastgesteld dat alleen methoden in de thesis gebruikt mogen worden die onderwezen worden in de opleiding. Indien er toch wordt uitgeweken naar een andere methode, geldt de voorwaarde dat die getoetst wordt door de eerste beoordelaar of een speciaal daartoe aangewezen tweede beoordelaar. Ook mag deze methode niet de hoofdmethode vormen van de masterthesis.

Werkwijze van het panel

Voorbereiding

Het panel heeft een passende werkwijze gezocht voor de herstelbeoordeling van de opleiding, gelet op de aard en de omvang van de geconstateerde problematiek. Het panel heeft, met instemming van de opleiding, gekozen voor een beoordeling op afstand op basis van aangeleverde documenten. Op 31 augustus 2015 stuurde de opleiding een lijst met afgestudeerden aan de secretaris van het panel. In overleg met de voorzitter van het panel en de opleiding werd besloten de zeven meest recente scripties op te vragen, omdat uit die scripties het gerealiseerde herstel het best zou blijken. Op 10 september 2015 stuurde de opleiding de zeven scripties en haar notitie over de stand van zaken betreffende het herstelplan voor de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen naar de secretaris; na controle op volledigheid stuurde hij het verslag inclusief bijlagen aan het panel.

Ter voorbereiding op het intern beraad bestudeerden de panelleden het door de opleiding opgestelde verslag. Het panel bestudeerde ook het Accreditatiebesluit van de NVAO over de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen, d.d. 30 juni 2014. Elk van de panelleden bestudeerde voorts een deel van de zeven mastertheses die sinds de visitatie van de opleiding geschreven en verdedigd zijn. Ieder panellid mailde voorafgaand aan het intern beraad zijn eerste indrukken aan panel en secretaris.

Intern beraad en rapportage

Op 12 oktober 2015 heeft het panel een gezamenlijk overleg gevoerd in Tilburg om zijn bevindingen op basis van het materiaal te bespreken en de oordelen vast te leggen. Tijdens het intern beraad heeft het panel ook vastgesteld dat het over genoeg informatie beschikte om tot een oordeel te komen. De stand-van-zakennotitie van de opleiding ging niet alleen in op het herstel met betrekking tot standaard 3, maar beschreef ook de acties die de opleiding had ondernomen naar aanleiding van aanbevelingen die het panel in zijn oorspronkelijke rapport had gedaan. Hoewel deze acties niet ter beoordeling voorliggen heeft het panel zich er tijdens het intern beraad in verdiept en over uitgesproken.

Op basis van de bevindingen van het panel heeft de secretaris een conceptrapport opgesteld. Na vaststelling van het conceptrapport door de panelleden is het rapport aan de opleiding voorgelegd om het te toetsen op feitelijke onjuistheden. Het panel heeft het commentaar van de opleiding besproken en vervolgens het definitieve rapport vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een internationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van het panel

Dit rapport heeft betrekking op de beoordeling van het herstel van de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen (Christianity and Society) van Tilburg University. Naar aanleiding van het initiële beoordelingsrapport uit 2013 heeft de opleiding een herstelperiode toegewezen gekregen waarin ze standaard 3 van het van toepassing zijnde beperkte beoordelingskader aan de hand van een door de NVAO goedgekeurd herstelplan diende te verbeteren. Het panel handhaaft het voldoende oordeel van de initiële visitatie op standaarden 1 en 2.

De opleiding heeft een aantal verbeteringen doorgevoerd op basis van aanbevelingen in het oorspronkelijke visitatierapport. De belangrijkste hiervan is de aanpassing van de thesisregeling naar aanleiding van de onvoldoende beoordeling door het panel op standaard 3. Het oorspronkelijke visitatiepanel signaleerde dat in de thesis onderzoeksmethoden gebruikt konden worden die noch onderwezen, noch getoetst werden binnen de opleiding. In de thesisregeling is nu opgenomen dat een dergelijke methode alleen gebruikt mag worden wanneer die niet de hoofdmethode van de scriptie is en op voorwaarde dat een deskundig beoordeelaar is aangewezen. Het panel stelde vast dat alle scripties die het bestudeerd heeft een voldoende eindniveau laten zien en dat de maatregel dus ook in de praktijk de borging van het eindniveau van de opleiding verbeterd heeft.

De overige verbeteringen die de opleiding heeft aangebracht vormen geen onderdeel van de herstelbeoordeling, maar duiden naar de mening van het panel wel op de inzet van de opleiding zich verder te verbeteren. Zo is een Engelstalige premaster ontwikkeld en ingevoerd. Ook heeft de opleiding het vak 'Sources and History of Christianity' herzien, dat eerder te inleidend was bevonden voor een masteropleiding. Ten slotte heeft de opleiding in lijn met het universitaire toetsbeleid een nieuw toetsplan ingevoerd.

Het panel is van oordeel dat de opleiding met de herziening van de thesisregeling en de aandacht voor methodiek in de thesis adequate maatregelen heeft getroffen en dat de afstudeertheses nu van voldoende niveau zijn. Ook met het oog op de overige inspanningen van de opleiding verwacht het dat de opleiding zich zal blijven inzetten voor verbetering. Het panel vertrouwt erop dat de opleiding de gedane aanpassingen evalueert en zonedig bijstelt.

Het panel beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen:

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties voldoende

Algemeen eindoordeel voldoende

De voorzitter en de secretaris van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 19 november 2015

Prof. dr. Dirk Hutsebaut

Dr. Kees-Jan van Klaveren

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In het rapport uit 2013 constateerde het panel dat de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties van de masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen (Christianity and Society) niet voldeden aan alle kwaliteitseisen die standaard 3 daaraan stelt. Het panel oordeelde dat in de mastertheses sociaalwetenschappelijke methoden werden gebruikt die niet in de master waren aangeleerd en evenmin getoetst werden. In haar accreditatiebesluit van 30 juni 2014 stelde de NVAO vast dat de opleiding met haar herstelplan aannemelijk maakte bij een nieuwe beoordeling wel aan de kwaliteitseisen te zullen voldoen. In dit hoofdstuk wordt de uitvoering van de maatregelen uit dit herstelplan beoordeeld. Vervolgens zal het panel tot een herzien oordeel komen op standaard 3.

Methodiek mastertheses

De opleiding heeft sinds de visitatie in 2013 haar thesisregeling aangepast, waardoor het gebruik van niet-aangeleerde onderzoeksmethoden gereguleerd is. Het panel heeft alle sindsdien geschreven scripties bestudeerd en concludeert dat de maatregel effectief is geweest. In slechts één van deze scripties was sprake van een sociologische component; in dit geval is een derde begeleider ingeschakeld die over methodische bekwaamheid beschikte. Het panel is positief over de manier waarop de opleiding zijn kritiek ter harte heeft genomen.

Op inhoudelijk vlak stelt het panel vast dat de scripties voldoen. Over het algemeen sluiten ze wat thematiek betreft aan bij het maatschappelijk profiel van de afstudeerrichting Christianity and Society. De methodiek is overwegend hermeneutisch van aard, wat in lijn ligt met de eigen bacheloropleiding. Het panel wijst er wel op dat zijinstromers deze methodologie wellicht niet volledig beheersen en dat ervoor gewaakt moet worden haar te beschouwen als gemakkelijk aan te leren. Het adviseert daarom voldoende aandacht te besteden aan onderzoeksmethoden in de (pre)master, zeker bij zijinstromers.

Het panel kan zich in grote lijnen vinden in de becijfering van de scripties door de opleiding. In enkele gevallen zou het zelf een iets lager of juist hoger cijfer hebben gegeven, zeker wanneer het beoordelingsformulier alleen positieve punten bevat. Het constateert dat het een goede zaak is dat de opleiding nu gebruik maakt van een gestandaardiseerd beoordelingsformulier. Nu docenten ervaring hebben opgedaan met het gebruik van het formulier, denkt het panel dat het zinnig is om met hen te evalueren welke elementen behulpzaam zijn en welke afleiden of hinderen om tot een goede beoordeling te komen. Het panel stelt vast dat alle scripties een voldoende eindniveau laten zien. Het merkt met instemming op dat er altijd sprake is van ten minste twee beoordelaars.

Premaster

In het oorspronkelijk rapport sprak het visitatiepanel zijn zorg uit over de drempelloze toegang tot de master. Die staat open voor alle studenten met een academische bachelor, mits zij kunnen aantonen dat hun Engels van voldoende niveau is. Studenten met een hbo-bachelor of internationale equivalent daarvan dienen eerst een premaster te volgen. Indertijd bestond alleen een Nederlandstalige premaster, die tot dan toe geen studenten had getrokken. Het panel meende dat de ingangseisen te open van karakter waren en gevolgen hadden voor het niveau van enkele cursussen, die een te inleidend karakter kregen.

Hoewel het panel de betreffende standaard destijds als voldoende heeft beoordeeld en deze kwestie dus niet tot het hersteltraject behoort, heeft de opleiding in haar herstelplan aangegeven naar aanleiding van de aanbevelingen van het oorspronkelijke visitatiepanel een nieuw premasterprogramma te hebben opgesteld. Dit premasterprogramma heeft een omvang van 30 EC, wordt in het Engels onderwezen en voorziet in een inleiding op de master; het wordt afgesloten met een essay van 6 EC. Het panel heeft een positieve indruk gekregen van het premaster-curriculum. Het is onverminderd van mening dat de instroom van studenten met andere vooropleidingen in een master Theologie- en Religiewetenschappen een aandachtspunt blijft, zeker gezien het feit dat die master slechts één jaar duurt. Het panel waardeert de inspanning van de opleiding om de adviezen uit 2013 op te volgen. Het panel raadt de opleiding aan na te gaan wat het effect is van de herziene premaster op het niveau dat zijinstromers uiteindelijk weten te bereiken, om zodoende de ondernomen verbetering nog meer uit te bouwen. De premaster is volgens het panel een voor de hand liggende plek om de methodologische bagage van zijinstromers verder te versterken.

Herziening 'Sources and History of Christianity'

In 2013 beoordeelde het visitatiepanel het niveau van de cursus 'Sources and History of Christianity' als te inleidend voor een mastercursus. In haar herstelplan geeft de opleiding aan het vak herzien te hebben. Ook deze maatregel ligt niet ter beoordeling voor, maar het panel kreeg een positieve indruk van de vernieuwde cursusomschrijving, die wijst op een duidelijke inhoudelijke versteviging.

Toetsplan

De opleiding rapporteert dat conform het universitaire toetsbeleid een gedetailleerd toetsplan is opgesteld dat door de Examencommissie is vastgesteld. Dit toetsplan heeft de opleiding als bijlage aan haar notitie toegevoegd. Het panel denkt dat dit toetsplan goed inzichtelijk maakt welke eindtermen in welke vakken aan bod komen, en op welke wijze ze worden getoetst. Samen met het nieuwe beoordelingsformulier versterkt dit toetsplan de transparantie van toetsing en beoordeling en is het voor de Examencommissie gemakkelijker geworden haar borgingstaken adequaat te vervullen.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de aanpassing van de thesisregeling het probleem betreffende de methodiek van de mastertheses zowel op papier als in de praktijk voldoende heeft ondervangen. Het panel heeft vastgesteld dat alle scripties die sinds de wijziging van de regeling zijn geschreven, een voldoende eindniveau laten zien. De overige aanpassingen die de opleiding heeft beschreven zijn weliswaar geen onderwerp van deze beoordeling, maar duiden er wel op dat de opleiding de ambitie heeft de kwaliteit van haar opleiding te blijven verbeteren.

Conclusie

Masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

Het panel is van oordeel dat de documenten die het heeft ingezien, een duidelijke verbetering aantonen en het probleem van de methodiek in de masterthesis adequaat ondervangen. Het panel waardeert de inspanning van de opleiding om ook de andere aanbevelingen uit het oorspronkelijk rapport om te zetten in acties: de opleiding is in beweging en werkt aan de verbetering van de eigen kwaliteit. Het panel onderstreept het belang van aandacht voor methodiek en onderzoeksvaardigheden, zowel in de premaster als in de master, en meent voorts dat de opleiding er goed aan doet de genomen maatregelen te blijven evalueren en zonodig aan te scherpen. Het omschrijft de ingezette kwaliteitsverbetering als degelijk en heeft er vertrouwen in dat ze zal worden voortgezet.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *Masteropleiding Theologie en Religiewetenschappen* als 'voldoende'.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula vitae van de panelleden

Prof. dr. D. (Dirk) Hutsebaud (1943) is emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de Katholieke Universiteit Leuven. Na zijn studies filosofie en psychologie aan die instelling was hij van 1970 tot 1976 tijdelijk assistent bij Prof. A. Vergote aan het Centrum voor Godsdienstpsychologie. In 1976 promoveerde hij op een proefschrift over religieuze houdingen bij volwassenen: *Geloven als geleefde relatie. Onderzoek naar de componenten en structuur*. Als docent en later hoogleraar Godsdienstpsychologie onderzocht hij de psychologie van de religieuze ontwikkeling bij kinderen, adolescenten en volwassenen. Daarnaast was hij gedurende zes jaar voorzitter van het departement Psychologie aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen in Leuven, voorzitter van de beoordelingscommissie en de evaluatiecommissie van het departement en lid van het bureau faculteit. Hij ging in 2006 met emeritaat, maar doceerde nog twee jaar het vak psychologie van de religieuze ontwikkeling. Sinds 2014 onderwijst hij het vak Godsdienstpsychologie aan het Lumen Christi Institute in Arusha, Tanzania.

Prof. dr. H.G. (Hans-Georg) Ziebertz (1956) studeerde theologie, pedagogiek en sociologie aan de Universiteit Münster. Hij promoveerde in 1990 op een dissertatie over Moralaepagogiek aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen. In 1993 volgde een dissertatie in de pedagogiek over sexuelethische Paedagogiek en in 1994 habiliteerde hij zich in Godsdienstpedagogiek aan de Universiteit te Mainz. Ziebertz werkte tussen 1990-1995 als universitair docent aan de KU Nijmegen, tussen 1995-1998 als hoogleraar Praktische Theologie aan de KTU (Utrecht) en is sindsdien als hoogleraar Praktische Theologie/Godsdienstpedagogiek verbonden aan de Universiteit te Wuerzburg.

Prof. dr. E.J.C. (Eibert) Tigchelaar (1959) is sinds 2009 als onderzoeksprofessor bijbelwetenschappen verbonden aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven. Hij promoveerde in 1994 aan de Rijksuniversiteit Groningen, en had daarna aanstellingen als postdoc in Groningen (1997-2005) en als full professor aan the Florida State University (2006-2009). Hij publiceert voornamelijk op het terrein van de Dode-Zeerollen, als co-editor van de rollen van Qumran grot 11 (*Discoveries in the Judaean Desert 23*; Oxford: Clarendon, 1998) en van *The Dead Sea Scrolls Study Edition* (Leiden: Brill, 2000), en als auteur van *To Increase Learning for the Understanding Ones* (Leiden: Brill, 2001) en vele artikelen in boeken en in tijdschriften als *Revue de Qumran*. Hij is editor-in-chief van de *Journal for the Study of Judaism*, en secretaris van de International Organization for Qumran Studies.

Bijlage 2: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek de afstudeerscripties bestudeerd van afgestudeerden met de volgende studentnummers:

858440	958852
889524	103181
792733	667558
221785	

Het panel heeft naast de notitie over de stand van zaken de volgende documenten bestudeerd:

- Procedure Master's Thesis Christianity and Society;
- Toetsplan Master Christianity and Society;
- ESG-tekst Sources and History of Christianity (U40058);
- Premasterprogramma Christianity and Society.